

ÖZET KRONOLOJİ

A – 1 Kasım 1935 – 1 Kasım 1938

1 Kasım 1935 – ATATÜRK:

Endüstri programımız, normal gidişindedir. Bununla beraber yurdun endüstrileşmesine daha çok hız verilmesi ve yakın bir çağda yeni bir ikinci programa başlanması lüzumuna dikkatinizi uyandırmak isterim.

20 - 24 Ocak 1936

İktisat Vekaletinde Endüstri Kongresi toplanıyor – 2. Beş Yıllık Plan hk
Kamu kuruluşları yatırım projelerini açıklıyorlar

20 Eylül -17 Ekim 1936

Bayar'ın Şark Gezisi

Kasım 1936 ? (Kesin tarih belli değil)

Endüstri Kongresi'ne sunulan yatırım projeleri kitap halinde "Plan Projesi" başlığı altında Başvekalet'e sunuluyor. Takdim yazısında bu yapıtın bir taslak olduğu vurgulanıyor

10 -12 Haziran 1937

ATATÜRK Trabzon'da, Bayar'ın ziyaret ettiği illerin yaklaşık 200 yöneticisi ile buluşuyor.

12 Haziran 1937

ATATÜRK, Umumi Müfettiş Tahsin Uzer'e yukarıdaki buluşmayı organize ettiği için teşekkür telgrafı gönderiyor

18 Eylül 1937

ATATÜRK, İsmet İnönü ile yollarını ayırıyor – 20 Eylül'de Bayar başbakan vekili – 25 Ekim 1937 Bayar asaleten başbakanlığa atanıyor

1 Kasım 1937

ATATÜRK Birinci Teşrin Nutku'nda yeni bir plan hazırlanmasını istiyor. 1936 Plan taslağını getirin, demiyor. Yeni bir plan istiyor ve Nutku'nda millete yepyeni hususlar vaat ediyor.

8 Kasım 1937

Bayar, Hükümet Programını okuyor ve yeni planı hazırlayacağını taahhüt ediyor.

10 Kasım 1937 – ATATÜRK, Başbakan Bayar'a:

*Millete yepyeni bir program bildirdiniz
Bu program benim millete vadettiğim hususlardır*

28 Haziran 1938 – Bayar, TBMM'de açıklıyor

Elde ettiğim tecrübelerle ve mali imkanlarla ikincisine ¹ başlamış bulunuyoruz. Şimdiye kadar ilan edilmemiş olmasının tek sebebi, işi, mali imkanlarımızla telif etmek içindir. Bu yaz tatilinde, bununla meşgul olacağız ve ümit ediyorum ki hepimizin takdirini mucip olacak ve milli ekonomi hayatımızda memlekete yeniden feyiz verecek esaslar meydana getireceğiz.

17 Eylül 1938 –

4 Senelik 3 Numaralı Plan ilan ediliyor. ATATÜRK plandaki yatırımların EKONOMİK SEFERBERLİK anlayışı ile ülkenin tüm kuvvet kaynaklarını harekete geçirilerek gerçekleştirmesini Başbakan Bayar'dan ister:

Yatırımları bir an evvel tamamlayın ki iktisaden kuvvetli olalım.

Plan'da 4 yılda tamamlanmak üzere 26 büyük tesis var. Bunların dördü şeker fabrikası.

1 Kasım 1938 – ATATÜRK:

Birinci beş senelik planımız muvaffakiyetle bitmek üzeredir. Buna ilaveten üç senelik bir maden işletme programı tanzim edilmiş ve tatbikine başlanmıştır. Bu üç senelik maden programının büyük bir kısmını içine almak ve şeker sanayiini de genişletmek suretiyle makine, kimya, gıda maddeleri, toprak ve su mahsulleri, ev mahrukatı sanayii ile liman inşasını ve nakliye vasıtalarının çoğaltılmasını ve deniz işleri için duyduğumuz ihtiyaçları ihtiva ve ifade eden 4 senelik 3 numaralı yeni program yapılmış ve ilan edilmiştir.

Bu plan için sarfolunacak para 85 ila 90 milyon lira arasında tahmin edilmektedir. Buna ait kredinin temin edildiği malumdur.

Memleket için faydalı olan her teşebbüsü yüksek bir vatanseverlik duygusile terviç ve himaye eden değerli Kamutay'ın bu planı da müzaheretine mazhar kılacağından şüphe etmiyorum.

---

¹ Kalkınma Planı

B – 10 Kasım 1938 – 14 Mayıs 1950

10 Kasım 1938

16 Şubat 1939 – İNÖNÜ:

Teşrin Nutukları ve sonrası baştan başa sansasyon ve demagoji oldu

31 Mart 1939

Bakanlar Kurulu 4 Senelik 3 Numaralı Plan'daki yatırımlardan sarfinazar ettiğini bir kararname ile açıklıyor

11 Kasım 1938 – 13 Mayıs 1950

1938 Plan'ındaki yatırımlardan sadece dördü gerçekleştiriliyor + 2 yeni proje: Rize Çay Fabrikası ve Batman'da günde 20 ton ham petrol işleyen pilot rafineri

14 Mayıs 1950

Türkiye'de yeni bir yatırım dönemi başlıyor. On yılda 260 büyük tesis kuruluyor. On yılda yatırımı tamamlanan tesislere 8.1 milyar Dolar harcanıyor. 2.4 milyar Dolar yatırım inşa halinde. Ayrıca ERDEMİR yatırımı 300 milyon Dolar.

14 MAYIS'tan sonra başlatılan yatırımların toplam hacmi: 10.8 milyar Dolar. Türkiye, 17 Eylül 1938'e kıyasla, tanınmayacak ölçüde, iktisaden kuvvetli.